

7. Нікуліна А.Г. Адміністративно-правовий статус органів досудового розслідування Національної поліції України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Суми, 2017. 241 с.

8. Субота С.І. Довіра населення як критерій оцінювання ефективної діяльності Національної поліції України. *Вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. № 31. С. 59-62.

9. Лупало О.А. Оцінка ефективності діяльності Національної поліції України: адміністративно-правові аспекти. *Правове регулювання економіки*. 2019. № 18. С. 73-85.

10. Андрійченко Н.С. Адміністративно-правові засади оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України: дис. ... д-ра філософії: 081 – Право. Суми, 2020. 234 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-266-4/31>

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОЧИНІВ ЩОДО СПІЛЬНОГО СУМІСНОГО МАЙНА

Ставніченко М. В.

*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії I курсу
кафедри цивільного та господарського права і процесу
факультету права та економіки
Міжнародний гуманітарний університет
Науковий керівник: **Кізлова О. С.**
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного та господарського права та процесу
факультету права та економіки
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Беручи до уваги фундаментальність та важливість інституту шлюбу у побудові соціальної та правової держави, необхідним залишається дієве законодавче урегулювання та забезпечення права спільної сумісної власності подружжя. Держава має створити загальноправову систему норм, які б дозволяли кожній особі бути впевненою у збереженні належного їй майна (майнових прав) під час перебування у шлюбних відносинах, а також забезпечити їх чітке виконання.

В свою чергу, Сімейним кодексом України встановлюються основні принципи, якими регулюються відносини між подружжям стосовно

майна, що належить їм на праві спільної сумісної власності, визначаючи порядок володіння, користування та розпорядження таким майном (ст. ст. 60-62 СК України) [2]. Особливістю права спільної сумісної власності є відсутність визначення часток учасників. Іншими словами, на відміну від спільної часткової власності, права учасників якої мають вираження у вигляді ідеальної (арифметичної) частки у праві спільної власності, що дозволяє визначити відповідний обсяг їх прав та обов'язків при здійсненні права, а на конкретну частину майна – при виділі частки або при її поділі, право кожного співвласника у спільній сумісній власності поширюється на усе майно, без ідеального вираження частки у праві спільної власності.

Основним правовим інститутом на який покладено реалізацію вказаного конституційного права є нотаріат України.

Пунктом 4 Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України 22.02.2012 № 296/5 передбачено, що договори щодо належного подружжю на праві спільної сумісної власності майна, які потребують нотаріального посвідчення і (або) державної реєстрації, а також при посвідченні правочинів щодо розпорядження спільним майном подружжя, якщо документ, що посвідчує право власності, оформлений на ім'я одного з подружжя, нотаріус вимагає письмову згоду іншого з подружжя. Справжність підпису другого з подружжя на заяві про таку згоду має бути нотаріально засвідчена. Якщо в заяві про згоду на відчуження спільного майна зазначено прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи, найменування юридичної особи, на відчуження якого дається згода, нотаріус при посвідченні відповідного договору зобов'язаний перевірити додержання умов, зазначених у такій заяві. Якщо в заяві про згоду на відчуження спільного майна зазначено прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи, найменування юридичної особи, на відчуження якого дається згода, нотаріус при посвідченні відповідного договору зобов'язаний перевірити додержання умов, зазначених у такій заяві [4].

Враховуючи зазначене, згода подружжя на укладення договору має бути викладена на окремому документі (заяві).

Розірвання шлюбу не припиняє права спільної сумісної власності на майно, набуте за час шлюбу. З цього слідує, що усі правила, які регулюють порядок та встановлюють обмеження у розпорядженні спільним сумісним майном, зберігають свою силу для колишнього подружжя і після припинення шлюбу, якщо тільки режим спільної сумісної власності не був припинений у зв'язку з поділом майна.

Правочин щодо розпорядження майном може бути посвідчений нотаріусом без згоди другого з подружжя у разі, якщо з документа, що посвідчує право власності, договору, укладеного між подружжям, акта цивільного стану про укладення шлюбу та інших документів випливає, що зазначене майно є особистою приватною власністю одного з

подружжя, тобто набуте до реєстрації шлюбу, за час шлюбу, але на умовах, передбачених шлюбним або іншим договором, укладеним між подружжям, за договором дарування, або в порядку спадкування, або за кошти, які належали їй (йому) особисто, тощо.

Про перевірку цих обставин нотаріус робить відмітку на примірнику правочину, що залишається в матеріалах нотаріальної справи, з посиланням на реквізити відповідних документів, якщо ці документи не приєднуються до примірника такого правочину.

Якраз, вищевказана норма покладає обов'язок на нотаріуса, як гаранта правочина, який має упевнитись у дотриманні всіх вимог законодавства задля уникнення порушення права сумісної власності іншого із подружжя.

Зауважимо, що відповідно до частини другої статті 65 Сімейного кодексу України дружина, чоловік має право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без її, його згоди, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового [2].

Термін «дрібний побутовий правочин» – поняття оціночне і має визначатися в кожному конкретному випадку, але відповідно до статті 31 Цивільного кодексу України правочин вважається дрібним побутовим, якщо він задовольняє побутові потреби особи, відповідає її фізичному, духовному чи соціальному розвитку та стосується предмета, який має невисоку вартість [1].

Водночас, Постанова Кабінету Міністрів України від 07.09.1998 року «Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів» не передбачає отримання згоди другого із подружжя на зняття автомобіля з обліку, а відтак кожен з подружжя має можливість відчуження або придбання вказаного рухомого майна [3].

Хоча, Верховний Суд у Постановах Великої Палати від 21 листопада 2018 року у справі № 372/504/17 (провадження № 14-325цс18), Першої судової палати Касаційного цивільного суду при розгляді справи № від 20 грудня 2020 року по справі №726/1606/17 неодноразово підтверджував недійсність відповідних договорів, все ж таки, існування такого механізму щодо відчуження транспортних засобів без згоди іншого з подружжя призводить до негативних наслідків та змушує сторону звертатись до суду задля відновлення свого права [5].

Забезпечення єдності у нормах матеріальних, передбачених ЦК України, СК України, які складають інститут спільної сумісної власності, та процедурних, що частіше за все передбачені підзаконними актами (постановами, наказами, порядками) потребує вирішення у

найближчий час задля покращення функціонування механізму захисту свого права спільної сумісної власності.

Література:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р., № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 2947-III //(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст. 135) – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів» від 07.09.1998 року № 1388 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1388-98-%D0%BF#Text>
4. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України» від 22.02.2012 № 296/5 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень – Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-266-4/32>

ОФОРМЛЕННЯ СУДЕН В ПОРТАХ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Сурілова А. О.

*асистентка кафедри морського права
Національний університет «Одеська морська академія»
м. Одеса, Україна*

З початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну морські перевізники та торговці опинилися в ситуації, коли судна практично були заблоковані внаслідок російської агресії на морі – українські порти зазнали обстрілів, а акваторія виявилася замінованою державою-агресором. Наприклад, за свідченням Адміністрації морських портів